

"A nyugatnémet Thyssen cég nem találta gazdaságosnak a régi fűrészmalom helyére szánt Hotel Galéria terveit." *(Szentendre és Vidéke, 1988. augusztus)*

Szándéknyilatkozat: "Szentendrei képzőművészeti alapítvány (...) a hu-szadik századi szentendrei képzőművészetet méltóképpen bemutató állandó kiállítóhely megvalósítására. (...) A hosszú ideje hasznosítatlanul álló, romos állapotban levő régi malomépület alkalmas lenne egy ilyen kiállítást befogadó épületegyüttes (intézmény) kialakítására."

(Szentendre és Vidéke, 1991. augusztus 1.)

A Malom Alapítványért

Jóteköny célú kiállítás nyílt szombaton Wertheimben a Szentendre Művészetért (röviden Malom) Alapítvány javára. Az aukción az alapítványt létrehozó negyvenkét művész nyolcvan alkotását — szobrokat, festményeket, rajzokat, grafikákat, szitanyomatokat — kínáltak eladásra összesen 9,5 millió forint értékben. A bevételek birtokában végre érdemi lépéseket tehetnek az egykori fűrészmalom múzeummá alakítása érdekében.

Wertheim Szentendre testvérvárosa. Évek óta tartó, rendkívül jó együttműködésük keretében már több cserekiállítást rendeztek — tudtuk meg Chikán Bálinttól, a Malom Alapítvány titkárától. Több hónapos nyitva tartás után a napokban bontották le a wertheimi múzeumban a Buda környéki svábok életét és kitelepítéskori megpróbáltatásait bemutató kiállítást, amelyet a Ferenczy Múzeum anyagából állítottak össze. Németországi barátai, s közülük elsőként Herman János, a magyarországi kapcsolatokat lelkesen ápoló egykori hazánkfi hallott a Malom Alapítványról és gondjairól. Felajánlotta: rendeznek egy aukciót az általuk kijuttatott művekből, melyeket a sváb kiállítási anyagért küldött kamion vihetne Wertheimbe. A szállítási és szervezési költségekhez a Malom Alapítvány 100 ezer forinttal járul hozzá. S hogy milyen sikerre számítanak az aukción? Már kijuttatták az alapítványt ismertető és a művészeket bemutató anyagokat. Úgy értesültek, hogy a szervezők lelkesen dolgoznak a rendezvény előkészítésén. A többi a jövő kérdése.

(Pest Megyei Hírlap, 1993. április 26.)

"A Szentendre Művészetéért Alapítvány összes pénzvagyonát - úgy egy-millió forintot - a malom felújítási munkáihoz szükséges szakvélemények elkészíttetésére és a jelenlegi életveszélyes állapot megszüntetésére fordítja." Chikán Bálint kuratóriumi elnök szerint ezek után már tarthatók lesznek kiállítások, rendezvények az épületben, majd a malom szakaszos rendbehozatala után kialakítható lesz a teljes múzeum. A Pest Megyei Közgyűlés és Soós Sándor, a Megyei Múzeumigazgatóság igazgatója célszerűbbnek és olcsóbbnak látja, ha a malom helyett a Castrum területén építendő új múzeumba költözne a Megyei Múzeum-igazgatóság és a Ferenczy gyűjtemény. Ez esetben elkezdődhetne a római kori romok feltárása és bemutatása is. "A szövevényes, sokféle érdeket érintő ügyből egyértelműen

kitetszik: ésszerű kompromisszumok és együttműködés nélkül sem a Ferenczy Múzeum megfelelő elhelyezéséből, sem a malomból nem lesz semmi."

(Szentendrei Polgár, 1993. Szeptember; Szentendre és Vidéke, 1993. december 1.)

"Jelenleg 1,5 millió Ft gyűlt össze a Szentendrei Művészetért Alapítványnál, melynek nagy része a művészek munkáiból jött össze, pl. Szentendre németországi és franciaországi testvérvárosával rendezett kiállításon. Ez ahhoz képest persze kevésnek tűnik, hogy kb. 300-400 millió forintra lenne szükség, de mint Deim Pál elmondja, még ha apránként is, de az a lényeg, hogy gyűlik a pénz a malom-múzeumra."

(Budapest Körzeti Híradó, TV2.

"Éppen csak lezárult a szennyvíztisztító telep félmilliárdos bővítése, korszerűsítése, máris új, hasonló nagyságrendű beruházásba kezd a város: a Malom Múzeum felépítésébe. Eddig 60 millió forintot szavazott meg erre a célra a képviselőtestület és 90 milliós állami támogatást kaptunk."

(Új Szentendrei Hírlap, 1997. december 20.)

A legtöbb vitát kiváltó, végül is megoldatlanul maradt kérdések az ön-kormányzat négy éve alatt: szovjet laktanya, szemétlerakó, VGV - VSZ Rt, megegyezés az Óbuda Tsz-szel a kárpótlás ügyében, városi TV, autósmozi-zajrendelet, közterület-foglalás, lengyel piac, malom-múzeum.

(Új Szentendrei Hírlap, 1994. október 1.)

"A kormány 90 millió céltámogatást szánt a Szentendre belvárosában álló volt fűrészmalom épületének helyreállítására és ezt nemrégiben a parlament is megszavazta. Kérdés, miből tudja a város 60 millió forinttal kiegészíteni ezt az összeget, amely a céltámogatás elnyerésének feltétele."

(Szentendre és Vidéke, 1996. augusztus, nyári különszám)

"Művészet inkubátorban című demonstratív kiállítás az Ábrányi villában. Várható volt, hogy nagy lesz az érdeklődés, de hogy ekkora, az mindenkit megdöbbentett. (...) Török Katalin a kiállítás nyilvánossága előtt kérte Kállay Péter polgármestert, a kiállítás védnökét, hasson oda, hogy a képviselőtestület változtassa meg tavalyi döntését, és a város ne adja el az Ábrányi villát, hanem közös erővel keressék a megoldást arra, hogy közcélokat szolgálva, a város egyik kulturális bázisa legyen. A polgár-mester válasza rövid és rnehökkentő volt: «Az Ábrányi villát el fogjuk adni», majd elmondta, hogy a Malom rövidesen elkészül, és a nyáron már lesz ott kiállítás." (*Szentendre és Vidéke, 1998. február 6.*)

"Dr. Tasnádi Csaba, a Szentendrei Teátrum igazgatója reméli, hogy már az idén nyáron új helyszínen, a régi fűrészmalom udvarán és belső tereiben fogadhatja látogatóit a színház." (*Szentendre és Vidéke, 1998. március 6.*)

"Sokan sokfelé hallatják véleményüket a Malommal kapcsolatban. Szentendre lemarad a tendenciózusan fejlődő magyarországi városoktól. Mint művészvárosnak, igenis szüksége van egy állandó bemutató tárlatra, kulturális központra, s a huszonnegyedik órában van, hogy ezt a törekvést valóra váltsa. Egy másik, szélsőséges vélemény szerint: nehogy már az a pár művész diktálja a feltételeket a többi, tősgyökeres szentendreinek..." (*Szentendre Castrum, 1998. április 9.*)

"Az Európához méltó művészeti központtá álmódott Malom megnyitóján (október 10-én) sokan voltunk. Az épület megálmodói, az ügyért harcolók (mert harcolni kellett), természetesen tudták, de sokan csak most döbbsentek rá, milyen óriási lehetőség van ebben az épületben. Itt a művészet minden ága megfér majd egymással." (*Szentendre Castrum, 1998. október 15.*)

"Szentendre városának legnagyobb kulturális beruházása a Művészmalom létrehozása. A Múcsarnokkal vetekedő méretű képzőművészeti központ feladata lesz a szentendrei művészet bemutatása, a különböző irányzatok és nemzedékek műalkotásainak egy helyen történő összegyűjtése. (...) Eddig 620 négyzetméter került felavatásra, várhatóan az ezredfordulóra még kétezer négyzetméter (középső rész) is átadásra kerül. Jelentős központi támogatással (90 millió forint) és szintén jelentős önkormányzati hozzájárulással (70 millió forint) került sor az első rész elkészítésére. Mindenképpen történelmi lépésnek tekinthető ez a város képviselőtestülete részéről." (*Dunakanyar, 1998. 11. szám*)

" A Szentendrei Nyár '99 ünnepi nyitóprogramjai június 25-én:

16.00 Utcaszínház a fő téren a BAB Társulattal

17.30 A Szentendrei Tárlat megnyitása a MűvészetMalomban

18.30 A Szentendrei Teátrum 30 éves történetét bemutató kiállítás megnyitása a

Kereskedőházban

20.30 A Szentendrei Teátrum rendezvénysorozatát Miakich Gábor polgármester megnyitja a Városháza udvarán.

"Ez a június 25-e valóságos népünnepéllé sikeredett a város életében."

"Könnyen lehet, hogy szomorú fordulatot vesz az alig egy hónapja látványos körülmények között átadott MűvészetMalom sorsa. Hazánk egyik legnagyobb kulturális vállalkozására a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma ugyanis az igényelt 200 millió forinttal szemben mindössze három milliót szavazott meg a milleniumi pénzkeretből."

(Szentendre és Vidéke, 1999.július 16.)

"Áttünések '999. Kortársfesztivál a szentendrei MűvészetMalomban". Műsoron:

Képzőművészeti kiállítás, Amadinda ütőegyüttes, Bozsik Yvette és Társulata, gyermek képző- és iparművészeti bemutató, gyermekrajzfilm matiné, a Tomkins Énekegyüttes rádiófelvétele, Orkesztika Mozdulatszínház, Nyitott Agy Műhely, Improvizációs Tánc Stúdió élő jazz zenével, performance, divatbemutató stb., szeptember 3., 4., 5., 10., 11. "A MűvészetMalom egyedi fizikai adottságai, a hely szellemisége és Szentendre multikulturális hagyományai révén kiválóan alkalmas arra, hogy otthont biztosítson a helyi teremtő aktivitásnak, teret biztosítson a régióban megjelenő művészeti törekvéseknek, bekapcsolódjon Európa művészeti vérkeringésébe és jelentős szerepet vállaljon a nemzetközi kulturális életben." *(Áttünések. Programfüzet, MűvészetMalom, 1999. szeptember3-ll.)*

"A kortárs összművészeti fesztivál, amelyet pénteken nyitott meg Hámori József kulturális miniszter, remek kezdeményezésnek számít. Alkalmas arra, hogy fölrázza a sörivásba, csicsavásárlásba süppedt turistasereget, amely lassan folyondár módjára rátelepszik a városra, végigtekergőzik a Bogdányi úton, a dunaparti sétányon, és elszívja az érdeklődést a város igazi látnivalóitól. (...) Nem a kísérletezés, a szélsőségek, hanem a már bizonyított minőség jellemzi a fellépőket - szögezi le Farkas Adám. - A Malom kulturális centrum lesz, ahol - ezt reprezentálja a mostani fesztivál - minden művészeti ág helyet kap."

(Magyar Nemzet, 1999. 206. sz.)

"Mit lát meg Szentendreből az országos sajtó? A legnagyobb visszhangot a Szentendre Művészetéért Alapítvány Áttünések '999 elnevezésű fesztiválja kapta. (...) Szeptember első hetében Szentendre az országos érdeklődés homlokterébe került, hisz a rendezvényekkel bőségesen foglalkozott a televízió is. Úgy tűnik, a MűvészetMalom Közhasznú Társaság

működése fordulópont lesz Szentendre életében.

(Szentendre és Vidéke, -1999. október 1.)

"Ha önkormányzatunk képes kompromisszumos megállapodást kötni a Pest Megyei Közgyűléssel és az illetékes minisztériummal, akkor a Malom - immár több «hengerrel» - akár örök időkre működőképpé válhat."

(A Szentendrei Művészetért Alapítvány titkára)

Miakich Gábor polgármester: "A szentendrei kultúra legjelentősebb megnyilatkozása - csakúgy mint 30 évvel ezelőtt a Teátrum - jelenleg valóban a MűvészetMalom. (...) A Malom megléte egyben kényszer-helyzet elé is állítja a képviselő-testületet, hiszen a reálértéken csökkenő önkormányzati finanszírozás mellett kell egy új intézményt fenntartani és működtetni. Javaslom, hogy a Malom működtetésére ne alapítsunk új intézményt, hanem a meglévő, de csak szezonálisan működő Teátrum feladatainak kibővítésével (...) hozzunk létre egy új feladatokat is ellátó multifunkcionális intézményt, amely a Szentendrei Teátrum és MűvészetMalom elnevezést kaphatná." *(A javaslatot a képviselőtestület december 14-i ülésén elfogadta.)*

(Szentendre és Vidéke, '1999. november 5. és december 17.)

"A MűvészetMalom megnyitása óta módunk volt megtapasztalni, hogy csak egy újabb szórakoztatóipari egység formálódik, eredeti céljától eltérően. (...) A leghatározottabban tiltakozunk az ellen, hogy a Malom környezete, a korábban védett óváros,

«DÁRIDÓ-NEGyedDÉ» váljon. A MűvészetMalom környezetében lakó családok

(52 aláírás)"

"A város fiataljai, művészeinek jelentős része és a kulturált programokat kedvelő városi polgárok örömmel fogadnák, ha a MűvészetMalom egy igazi kulturális, netán fesztiválközpont lenne. (...) Az ellenzők – első sorban a környéken és a MűvészetMalom felett lakók - tiltakozó aláírásaikat már el is juttatták a polgármesterhez."

(Szentendre és Vidéke, '1999. december 10.)

Én a magam és a Vajda Lajos Stúdió nevében azt kívánom Deim Pálnak, hogy ez a Vajda Lajos-díj erősítse meg őt abban a hitben és reményben, hogy ezen a majdnem egy évszázadon keresztül épülő képzőművészeti hídon, (amelynek éppen ő a legfontosabb közvetítő pillére vagy láncszeme), még az ő életében be fogunk lépni abba a MűvészetMalomba, ahol a teljes, az egész szentendrei művészet bemutatása a maga pótolhatatlan gazdagságában és egyediségében megtörténik.

(Novotny Tihamér, 2006. Vajda Lajos Stúdió Díj átadás, Deim Pál laudációja)